

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

A király.

1830—1910.

Személye szent és sérthetetlen. Az élet és a halál ura! Az alkotmányos királyság koronával ékesített személyesítője, kinek trónját a magyar nemzet állami életének tételes törvényei s megszentelt ősiség nyomán a kereszténység evangéliuma alapozza meg nemzeti léteért ezer éve küzdő népének javára.

Ósi nemzeti erényeinket dalba foglaló tárogatók s keresztényi érzelületünkről tanúsító szent zsolozsmákat zengő orgonák hangjai kíséretében száll fel a Magasságbelihez dicséretünk, így énekelvén:

Téged Isten dicsérlünk! Téged mindenek urának vallunk. Kinek ég s föld áldozik, Mint-hogy Tőled származik!

Dicsérlünk Téged s halát adunk neked Isten, magyarok nagy Istene, hogy apostoli királyunk, *I. Ferenc József* Ó felsége születésének nyolcvanadik évfordulóját kegyesen megérni engeded.

Az alattvalók milliói járulnak a trón számolyához, hogy örvendő érzelmeiket tolmácsolják. Két birodalom össznépe ssége ünnepli a nyolcvan éves uralkodót, kit a meg-megismétlődött csapások és szenvedések sem tántorítottak el népeinek javára élni. És bár uralkodását véráldozatot kívánó harci zajok kísérték is, uralkodói feladatainak teljesítésétől meg nem törve vett részt mindenkor népeinek örömeiben és fájalmában.

S ma a történelmi események gazdag részese s edésével és tapasztalataival áll előttünk a király, a magyarok fölkent apostoli királya!

És mi, párduckacagányos őseink sarjainak gondozói, művelői, kath. magyar népnevelők, a nemzeti büszkeség soha el nem muló faji öntudatával magasra emelve karjainkat, kiáltunk fel: «Éljen a király!»

Éljen a király a szuverén nép alkotmányának tündöklő trónusán, mert hisz Ó a hatalom élő személyesítője. Éljen népeinek javára, erősülésére, hogy az évtizedekre terjedő uralkodása

alatt szerzett tapasztalatok gazdagon jutalmazák meg Ót és ünneplő népeit.

Mi, magyar kath. tanítók, a leghódolatteljebb alattvalói érzéssel járulunk nyolcvan éves agg uralkodónk trónjának számolyához, hogy jobbágyi szolgálatunkat továbbra is, utódainkra is kiterjesztve, fölajánljuk. Esküszünk a magyarok Istenére, hogy összes tevékenységünk, nemzeti misszióink: Isten, Király és a Haza szeretetére való nevelésben és képzésben állandó, mert jól tudjuk, átérezzük abbéli hivatásunkat, amely szerint a zengő nyelvvel bíró lovagias, harcra kész, munkában megedzett, Európa népei között elszigetelten álló magyar nemzet csak addig birtokolhatja e hazát, míg Istenben hisz, alkotmányának biztosítója a királyság; tehát királyát tisztelő és hazáját, nyelvét, ősi erényeit, nemzeti szokásait, sajátosságait megérző nemzet marad.

Mi, magyar kath. tanítók, a keresztény kultúrának nemzeti érzületől átszött művelői, faji magyarságunk büszke öntudatával ünnepeljük a királyt születésének nyolcvan éves évfordulójánál. És ünneplő köntösben járulunk a Megváltót kenyérszínben rejtő legszentségesebb, legfőbb, leghatalmasabb Urunkhoz, így könyörögvén:

Aldd meg országunkat,
Mi magyar hazánkat;
Vezéreljed jóra
A mi királyunkat,
Rontsd meg mi ellenségünket,
Akik üldöznek bennünket!

Majd Nagyasszonyunkhoz, Boldogasszony Anyánkhöz járulván, esedezünk előtte: járjon közbe szent Fiánál, hogy agg uralkodónkat, a magyarok királyát még sok számos éven át örvendeztesse meg az élet örömeivel, hogy trónjának dicsőségére, népei javára, a magyar nemzet gyermeki szeretettől áthatott óhajára, mindnyájunk boldogságára soká uralkodhassék. Az Isten áldja, éltesse *I. Ferenc József* Ó császári és királyi felségét, a magyarok királyát!

Éljen a király!

Bertalan Vince

Az iskola, mint bűnbak.

(Válasz egy pestmegyei szolgabírónak.)

A társadalmi bajok emlegetése közben természet-szerűleg szó esik az iskolákról is. Ez is csak azt bizonyítja, hogy társadalom és iskola kölcsönhatásúak. Sajnos azonban, ez a kölcsönhatás nem egyenlő mérvben nyilvánul. A társadalom tömeghatása nemcsak fizikai, hanem szellemi és erkölcsi értelemben is nagyobb, mint az iskoláé. Tehát — különösen manapság — főként van az iskola telet. S ezzel a főlényvel erősen meggyengíti, ha meg nem semmisíti az iskola hatását.

Azok a ma már korszellemet alkotó irányesz-mek, amelyek szellemi, anyagi s erkölcsi életünket a szebb, jobb s emberibb élet kárára befolyásolják, a szülői ház kapcsolata, az utca, a társasélet sok-sok példája s esetleg a tanítók hasonló gondolkodása révén átszivárognak az iskola belső szervezetebe is. Az iskola pedig ezzel az áramlattal szemben márdnem tehetetlen. Megbénítja, *nevelői* munkájának energiáját egész a tehetetlenségig elsorvasztja az a meg márdig elsőrendű követelmény, hogy az iskolai *tanítást* szélesíteni és mélyíteni kell s lenyűgözi az a költönc, amelyet sok iskola túlzásfólság s rendetlen iskoláztatás címén évtizedek óta hordoz. S mivel az iskola ilyenléle lektüzdheiten akadályok miatt a társadalmi bajok orvoslására, avagy gyengítésére képtelen: ezért a szegény iskolát laikus és nem laikus közönség odaállítja bűnbakul a nyilvánosság nézőszéke elé.

Ily súlyos ítélet hangzott el a napokban a „B. H.” című fővárosi napilapban is. X. asszony a *cseledthiányról* cikkezett. Az ő cselednevelő elveire az aug. 3-iki számban egy pestmegyei szolgabíró válaszolt. Válaszában egyebek között így vélekedik: «A cselednevelés kötelessége az államnak is, meg az egyes embernek is. De ebben csak szigorú törvénnyel lehet eredményt elérni s azal, hogy a *tanítást alaposabban végzi a falusi iskola. A gyermek, aki innen kikerül, tudjon folyékonyan olvasni, írni és számolni; azonkívül ismerje a földrajzot s a történelmet is.* Erre nézve sürgős államhatalmi intézkedést tart szükségesnek, mert különben, úgymond, fölfal bennünket a szocializmus molokja...

Vagyis: kevés a cseled s mert az is rossz, hibás az iskola. Hibás, mert a *tanítást* nem végzi *alaposabban*. S mivel a szolgabíró — *felszólítómdban* kívánja, hogy a gyermek *tudjon* olvasni, írni stb., ebből a szolgabíró úrnak az a végső következtetése magyarázható ki, hogy *manapság* a falusi iskolából kikerült gyermek olvasni, írni, számolni *nem tud*, a földrajzot, történelmet *nem ismeri*.

Mily súlyos, elhírtelenkedett s hitem szerint alaptalan, igaztalan ez a vád. Lehetetlen, hogy komoly megfontoltsággal az iskolának legnagyobb ellensége is íyet állíthasson a *mai* falusi iskolákról, csak úgy, általában. Nem védjük azt, ami védhetetlen s így elismerjük, hogy *rossz iskolák* is vannak. Némelyeket maga a tanító, legtöbbet azonban az iskola helyi körülményei tesznek rosszakká. Ezek miatt a rossz iskolák miatt *azonban valamennyi falusi iskola* képző eredményéről s így belső és kifelé ható értékéről lesújtó ítéletet alkotni és nyilvánítani nem lehet s így nem is szabad. Jogosan tiltakozhat e vád ellen az a sok ezer falusi iskola, amely berendezettsége, felosztottsága, tanítónak tudása és buzgága s a helyi hatóság példás egyszerűsége folytán

a törvényhatóságok, kir. tanfelügyelők s a tanügyi kormány elismerésére és dícséretére méltóan felel meg minden hozzáfűzött várakozásnak. Ha pedig az ítéletet valaki csakugyan az elismerten rossz iskolákra alapítja, akkor is a higgadtan és tárgyilagosan ítélező egyén az iskola értékeltségének, rossz voltának az eredő okait is megvizsgálja s csakis az így szerzett tapasztalat irányíthatja s jogosíthatja fel ítéletében. Hogy a szolgabíró úrnak hány és mely községbeli falusi iskola szolgálhatta fentebbi ítéletére a tárgyi alapot, azt nem tudom. Alig hiszem, hogy a pestmegyeiek. De ha mégis így volna, akkor címezte volna a vádlevelet egyenesen és kizárólag ezekhez s ne általánosított volna. Vagy legalább is említette volna meg a szokásos «tisztelretméltó kivételeket».

Az azonban boncolgassuk csak egy kissé ezt a súlyos váddal terhes ítéletet. Legelőször az ölik szemébe, hogy amidőn a szolgabíró úr az iskolából szocializmust ellensúlyozó munkát kér és vár, ugyanakkor ő maga is abba a hibába esik, amely hiba a legtöbb iskola *nevelőhatását* megbénítja. T. i. *alaposabb* tanítást követel. Miért nem alaposabb *nevelést!* Hiszen a mai társadalmi korszellem, az erkölestelen, lelketlen és rideg életelvek javításához, szelidítéséhez nem *tanultabb*, nem *eszesebb*, hanem *szébb lelkű, jellemesebb, nemesebben gondolkodó, emberiesebben érző* egyénekre van szükségünk. Ilyeneket pedig nem egyoldali, bármennyire is szélesített és mélyített tanítással, hanem *neveléssel* s a vallás-erkölcsös nevelésre helyezett oktatással képezhetünk. Tehát ne az elég jól virágzó *tanítást*, hanem a mostohagyermeknek tartott *nevelést* követeljük meg a jó iskolától.

Azt is panasolja a szolgabíró úr, hogy a gyermekek nem tudnak folyékonyan írni, olvasni stb. Azt azonban nem panasolja, tehát észre sem vette, hogy sok gyermek nem ismeri eléggé a vallás-erkölcsi törvényeket s hogy szívük, lelkük nem a vallásos nevelés, nem a keresztény szeretet tüzeiben acélosodott. Nem kívánja, hogy az iskolai életet a vallásos szellemű nevelés uralja. Nem kívánja, hogy a gyermekek többet tudjanak a *vallás- és erkölcstanból*, vagyis, hogy erkölcsi képzésük gondosabb, teljesebb s öntudatosabb legyen. Pedig bizony az ultraszociális dogmák ellen, amiktől a szolgabíró úr hazafias érzülete is visszariad, egyedül a vallás-erkölcsös nevelésből és oktatásból kitorrott ember-szeretet, helyesebb önszeretet s benső, Istenben bizodalmasabb vallásos érzés ad erőt, kedvet, kitartást s alkalmas fegyvert a diadalmas küzdelemre.

De ha a szolgabíró úr az így szomorúan csekély erkölcsi nevelést eredményező iskolák belső életébe beletekint, meg fogja találni azokat a gátló helyi akadályokat, amelyekkel szemben a legjobb tanító vezetése mellett is meddő marad az iskola oktató és nevelő hatása. Tekintsen csak be a járásabeli községek jegyzői irodáiba s kutassa az ott heverő kimutatásokban, vajjon mennyi az igazolatlanul mulasztó tanulók száma, hány gyermek maradt beiskolázatlan s hogy a helyi hatóság tette és minő intézkedést ezeknek a hiányoknak megszüntetésére? Találni fog legtöbb helyen sok-sok igazolatlan mulasztást, rendetlen beiskolázást, a szülők részéről kegyetlenül bántó nemtörődést, a hatóság részéről bűnös közönyösséget, sőt sok esetben ellenszenvet a tanító s az iskola munkája iránt. De nézzen be csak a falusi, a tanya iskolákba is. Figyelje meg, hány tanteremben (?) talál egy tanító vezetése alatt

száz s ennél is jóval több tanulót egészségének egyenes ártalmára összezsúfolva. S ha majd látni fogja ezeket a szomorú s épen nem szörványos jeleket, amelyek ellen a helyi iskolahatóság a hivatalos világi hatóság teljes szigora nélkül valamit is alig tehet, akkor a szolgabíró úr bizonyára szelídíteni fogja ítéletét s ily módon ad a megbántott falusi népoktatásnak elégtételt: mindaddig, míg túlszűfolt iskolák lesznek, míg a tankötelezettséget tekintet nélkül a szülők ellenzésére, avagy nemterjesztésére, a maga teljességében végre nem hajják, ezekben a hiányokban szenvedő falusi iskola eredményesen nem taníthat. Az az eredmény pedig, amit ily viszonyok között is felmutat, tanítójának elismeréseméltó buzgalmit dicséri.

De észrevehet a szolgabíró úr a hatáskörében más egyebet is. Amit mondandó vagyok, ne legyen vad kivétel adok azoknak a tiszteletreméltóknak, akikre nem vonatkozhat. Tapasztalhatja u. i. a szolgabíró úr, hogy a közig. tisztviselők egyik-másiká, kezdve a községi jegyzőtől, mily emberietlenül, lealázó módon bánik a néppel. Ezeknek a terminológiájában a földmives magyarra csak ez a kifejezés van: *paraszt*. Nem akarok részletesen kiterjeszkedni falusi tanítókodásom alatt szerzett ebbeli tapasztalataimra, csak megjegyzem, hogy a rossz közigazgatás, a közigazg. tisztviselők basáskodása, itt-ott brutalitása sokkal több *ürgyülő*, tekintélyt nem ismerő *szocialistát* csinál, mint a gyenge eredményű népiskola. Pedig az *urak* jó bánásmódjának igen nagy nevelőhatása lenne. Bizonyára a szolgabíró úr is tapasztalhatta ezt.

Ne bántsa tehát azt a szegény iskolát, mint intézményt. Inkább álljon melléje s támogassa, segítsen munkájában. Buzdítsa a népet, az iskolafenntartókat az iskola külterjessé tételére, fejlesztésére. Követelje meg hatáskörében a népoktatási törvények és rendeletek pontos végrehajtását. Utasítsa a községi hatóságokat, hogy az iskolamulasztásokat s a tanítói tisztes pontos kiszolgáltatását szigorúan ellenőrizzék s az ebbeli hiányokat megszüntessék. Törekedjék arra, hogy a községbeli intelligencia odaálljon az iskola s annak nemes törekvései mellé s ne engedje meg, hogy a községi hatóság, avagy a jegyző csupa urhatnamságból, avagy fizetésbeli fönyességéből, vagy az iskolafelügyelés szorgalmatlansága miatt csupa bosszúból, a tanító iskolai és társadalmi munkáját gyengítse, avagy lehetetlenítse.

Ha a társadalom, a világi és egyh. hatóság, az iskolafenntartók buzgalma és áldozatkészsége, a tanítók hivatásszeretete s kielégítettségük együttesen közreműködik az iskola értékének, munkájának, sikerének erősítésére, akkor minden iskolától megvárhatjuk, mert ez lesz a *kötelessége*, hogy vallásos, buzgalmas, erős jellemű és erkölcsű, munkaszerető, tekintélyt tisztelő, de emellett önérzetes s a maga jogaihoz is ragaszkodó nemzedéket *neveljen*. Ezek a *nevelőiskolák* lesznek a társadalomtisztító erőforrásai.

Ezek az iskolák, a modern fejlődés minden jogos igényeinek megfelelően berendezve, a túlszűfoltól, hanyag iskoláztatástól megszabadítva, megfordítják a társadalom és iskola kölcsönhatásának mai tendenciát. U. i. az iskola hatása erősödik, emelkedik s a helyes nevelői irányba javítólag, tisztítólag hat magára a társadalomra is. Az iskola hatása győzelmesen fog megmérkőzni a társadalom ellentétes irányzatú nevelőhatásával.

Abban azonban megegyezik a véleményem a

szolgabíró uréval, hogy a népoktatás fejlesztése, különösen nevelőhatásának fejlesztése végett sürgős államhatalmi intézkedésekre van szükség. De nem ám az iskolák államosítására, hanem a felekezeti oktatás erősítése végett megfelelő állami segítségre, amely lehetővé teszi, hogy a felekezeti iskola és tanítója minden tekintetben egyenlő lehessen az állami iskolával és tanítójával.

Addig pedig ne bántuk, inkább védjük és segítjük az iskolát s főképen alaptalan ürügy miatt ne állítsuk oda bünbakul a nyilvánosság ítélőszéke elé.
(Veszprém.)

Gubicza Lajos.

Az évvégi vizsgálat.

III.

T.: Tehát alkonyodni kezdett, Jancsi a kis juhász haz felé hajtotta a nyáját. Amint a kert alján — a szérus kert felől betereli a nyáját, meglátja édesapját: János gazdát, aki a sógorával — Pál gazdával épen a hazatérő nyáját várta. Jancsi megemeli a kalapját, tisztességtudóan köszönt: «Adjon Isten jó estét! «Amit János és Pál gazda: «Adjon Isten»-nel fogadtak.

— Rendben van-e minden, kérde Jancsit az édesapja, nem hiányzik-e a nyájból? Nem hiányzik egy se, édesapám, csak ennek a szegénykének esett baja. Hány darabból áll a nyájad Jancsi, kérde Pál? Negyvennyolc juh van benne és 16 bárány.

Hány darabból állott Jancsi nyája, mond meg M.: M.: 48 meg 16 dróbból állott, 48+16=64. Jancsi nyája tehát 64 darabból állott.

T.: Jancsi kinyitotta az akol ajtaját s beterelte a nyáj egy részét, a többit pedig az akol mellett karamba hajtotta. Jött az édesapja kezében s sajtárral, hogy a juhokat megfejje. T.: Mit hozott Jancsi édesanyja a kezében? Gy.: Sajtárt hozott a fejéshez. T. Tudjátok minő a sajtár, tudjátok lerajzolni? Gy.: Igen. T.: Vegyétek elő a rajzlapot s pár vonással emlékezeiből vessétek a papírra. Gy.: Rajzolnak. T.: Egy párt bemutat. Igen, ilyen edénybe fejte a juhokat Jancsi édesanyja. Hány darab a fejős kérde Pál gazda? A juhoknak csak $\frac{1}{4}$ része nem fejős, mondja Jancsi. Hány darab juha volt Jancsinak? Gy.: Jancsinak 48 drb juha volt. T.: Hány juh nem volt fejős? Gy.: Az összesnek 48-nak a 4-ed része. T.: Mennyi 48-nak a negyedrésze? Gy.: 48-nak a fele 24, 24-nek a fele 12. 48-nak a negyedrésze 12, tehát 12 drb volt nem fejős. T.: Ha 48 dróbból 12 volt a nem fejős, hány volt a fejős? Gy.: A fejősök száma: 48-12=36. Tehát 36 drb volt a fejős.

Adnak-e még szépen tejet a juhok sógorasszony, kérde Pál gazda? Még elég szépen adnak, egy fejésre darabonként egyre-másra $\frac{1}{2}$ liter tejet kapok. Hány liter tejet kapott akkor az esti fejésnél Jancsi édes anyja? Gy.: Jancsi anyja 36-szor kapott fél-liter tejet. 36 félliter pedig 18 liter. T.: Tehát mennyi tejük lett Jancsiéknak a fejés után? S! S.: Jancsiéknak 18 liter tejük lett a fejés után. T.: Míg Jancsi édesanyja a fejéssel volt elfoglalva azalatt, Pál gazda, Jancsi édesapjával egy pár juhra alkudozott. Már sógor — mondja János gazda — épen ezt a kettőt, amit kiválasztott, másnak nem adnám egy százas bankón alul, de magának jóbarátságából, atyafiságból leengedek 15 koronát, de azután kend is olcsóbban számítsa azt a két süldőt, amit a mult-

kor is kértem már. T.: Mennyire tartotta a 2 juhót Jancsi apja? Gy.: 100 koronára. T.: Mennyit engedett le belőle? Gy.: 15 koronát. T.: Akkor mennyiért vette meg Pál gazda, mennyit fizetett érte? Gy.: 100-15-t=85 K. T.: Pál gazda kiíratte, Jancsi segítségével elhajtatta a 2 juhót. Bár Jancsi fogadkozott, nem akarta elfogadni, de Pál gazda mégis a kezébe nyomott 1 koronát.

Mikor Jancsi hazaért, benézett édesanyjához, aki a könyvben pattogó tűz mellett főzte a jó vacsorát, azután kezébe seprűt vett, kiment a ház elé, hogy a ház elejét elseperje. T.: Kis leányok, ki tudna nekem szépen elmondani, hogyan képzelitek ti, minő lehetett Jancsiék háza? Gy.: Jancsiék háza úgy nézhetett ki, mint amnő a könyvünkbe rajzolt falusi ház. T.: Minő a könyvünkben a falusi ház? Gy.: Egy ablaka van az utcára, naddal vagy zsuppi van fedve, a tetőgerinc alatt fecsketészek, az ablakban muskátli, a ház mellett akácfa van. A galvácsót font kerítését befutja a hajnalka, az élőszó mellett virágzik a napratorgó, meg a mályva. T.: Igen, ilyen az egyszerű faluvegi, kis parasztház, hogyan mondja ezt el Pósa bácsi, abban a szép versben, amelyet tanultunk? E? F.: Elmondja: «Muskátli».

T.: Jancsiék megvacsoráztak, nyugalomra tértek, mert reggel korán kellett fölkelni, bementek a miskolci vásárra, Jancsi nem győzte eléggé bámulni a szebbnél-szebb dolgokat. T.: Mit nézhetett a vásáron Jancsi? Gy.: A körhintát, a hajóhintát, a panorámát, mozit, szeretne volna megnézni az eróműveszt, a 6 mm. disznót. T.: Igen, Jancsi ezeket mind szeretne volna megnézni, de édesapja azt mondotta először bevásárolni megyünk, azután majd visszajövünk ide. Így azután tovább mentek: Először is a kalaposnál állottak meg, kiválasztott Jancsi magának egy kerekszelű fekete kalapot, felpróbálja, éppen jó volt 52 cm. volt a kalapnak a bősége. T.: Mit értünk azalatt, hogy 52 cm. volt a bősége? Gy.: Ha a kalapot belül körülmértük méterrel 52 centert tett ki. T.: Hogy mondhatnád másként? Gy.: 5 dm. és 2 cm. T.: 5 dm. és 2 cm, nagyobb $\frac{1}{2}$ m-nél? Gy.: Igen, nagyobb. T.: Mennyi $\frac{1}{2}$ m? Gy.: 5 dm. T.: Megvették a kalapot 4 koronáért, amennyek a szabósátozhoz egy mellényt vettek Jancsinak, a mellényért kétszer annyit fizettek, mint a kalapért. Mennyit fizettek a mellényért? Gy.: $2 \times 4 K = 8$ koronát. T.: Nem volt drága az a mellény? Gy.: Bizonyosan szép volt, megérte a 8 K-t. T.: Igen, ünneplő mellénye let Jancsinak, szép kékes cárszony, apró tulipános mintákkal. T.: En is látlan ilyen mellényt, az ünt föl nekem, hogy mind a két oldalán gomblyuk volt és gombot nem találhat rajta. Hogy gombolják be az ilyen mellényt, ki tudna megmondani? Gy.: A paraszt ünneplő mellényeknél a gombok egy erős posztó szalagra vannak felvarrva, azt először az egyik oldalra gombolják s azután erre gombolják a másik oldalt. Pityke-gomb, füles gomb. A gazdagabbaknál ezüstből van.

T.: Tovább mentek Jancsiék, eljutottak a csizmadia sátorhoz, Jancsi többet megpróbált, végre a 3-dik olyan jó volt, mintha éppen a 6 lábára szabták volna. Erre megegyeztek a mesterrel, fizettek érte háromszor annyit, mint amennyit a kalapért fizettek. Mennyiért vették akkor Jancsi csizmáját? Gy.: $3 \times 4 K = 12$ koronáért. T.: Mibe került Jancsinak a kalapja, mellénye, csizmája? Gy.: $4 + 8 + 12 = 24$ koronába került. T.: Tovább men-

tek. János gazda is vett magának egy szépen kivárott szűrt. Sokáig alkudott, míg végre megvette. Háromszor annyiba került, mint a Jancsi csizmája. Mibe került a tulipános szűr? Gy.: $3 \times 12 K = 36 K$.

T.: Ezután visszamentek a látványosságok felé. Jancsi felült a körhintára, fizetett 10 fillért, bement a panorámába, fizetett 20 fillért. A játékos sátor előtt megállt, 26 fillérért vett kis testvérének: Bözsinék, egy babát.

T.: Mennyi pénze volt Jancsinak a vásárra? Gy.: Bizonyosan nem tudjuk, 1 koronáról tudunk, hogy volt; azt Pál bátyjától kapta. T.: Ha Jancsi elköltöztött a koronából 62 fillért, hány fillérje maradt még? Gy.: $100 - 62 = 38$ f.

T.: Gyerünk már fiam, gyerünk — mondja Jancsi édesapja — mert nem leszünk otthon déli harangszóra. Már indultak hazafelé, amikor Jancsi megszólalt: «Édesapám, hát édesanyámnak nem viszünk semmit?» Mit vinnénk — te gyerek — mondja az édesapa. Vegyük meg, édesapám, ezt a szép selyemkendőt. Megvették 5 K 50 fillérért. T.: Hogyan fizethette ki Jancsi apja az 5 K 50 fillért? Gy.: Oda adhatott 1 drb 5 koronást és 50 fillért. T.: Vagy...vagy...Feleletk. T.: Ki emlékezik még arra, mennyiért is adták el Jancsiék Pál gazdának a 2 juhót? Gy.: 85 koronáért. T.: Mennyiért adták el? M! M.: 85 koronáért. T.: Mibe került Jancsinak a kalapja, mellénye, csizmája együtt? Gy.: 24 K. T.: Hát János gazdának a szűre? Gy.: 36 K. T.: Mennyit fizetett tehát János gazda a kettőjük vásárlásáért? Gy.: $24 + 36 = 60 K$. T.: Hát még minő kiadása volt János gazdának? Gy.: 5 K 50 f. fizetett a kendőért. T.: Összesen tehát kitűzetett a vásárra $60 + 5 K 50 f. = 65 K 50 f.$ T.: Mennyit vitt tehát haza, ha magával elhozta a 85 koronát? Gy.: $85 - 65 K 50 f. = 19 K 50 f.$

Bertalan Ilona.

(Folytatása következik.)

SZEMLE.

A tandíjmegváltásról. Apponyi Albert gróf, volt közoktatásügyi miniszter 1908. évben törvényhozással elfogadtatta az ingyenes népoktatást. Igaz, hogy ez a XX. század korszakalkotó művei közé sorozható, de vannak egyes pontjai, melyek a felekezeti tanítóság egy részére sérelmesek. Így pl. az idevágó közokt. miniszteri rendelet azt mondja: «Csak anynyi tandíjváltásigot ad az állam kárpótlásul a tanítónak, amennyi összeg díjlevelében tényleg fel van véve.» No már most nézzük! Van egyiknek 1893. évi díjlevele. Abban meg van állapítva 130 gyermek után a 80 fillér, összesen 104 korona. 1910. évben a tankötelesek száma már 150. Tehát ezután jár neki, vagyis befoly az illető tanítónak tandíj címén 120 korona. Ha most már a díjlevel alapján kapja a tandíjkárpótlást az illető tanító, ki fizeti meg neki a 16 korona évi veszteséget? Mert a törvényben az is megvan, hogy az egyszer megállapított tandíjmegváltási összeg változatlanul fennmarad. Tehát az ingyenes népoktatásban levő tandíjmentesség a szülőre haszon csak, míg sok tanítóra veszteség. Például magam is ilyképen nézek a tandíjkárpótlás elé. Díjlevelemben 106 kor. tandíj van felvéve, mert régi és ma, 1909/10. tanévben kapok 120 kor. tandíjat, mert már több a tanköteles. Ha most az állam adja a tandíjkárpótlást, akkor hol lesz nekem évről-évre 14 koronám? Ezt ki fizeti meg? Ki kár-

ától érte? Az állam nem teheti, mert a közokt. minisztr. rendelet nem így intézkedik. A hitközség sem, mert már 1909. évben jól megmagyaráztam nekik az új ingyenes népoktatási törvénnyel járó nagy anyagi hasznot, melyet örömiteljes megelégedéssel fogadtak a szülők. Mert hiába, a magyar embernek csak fizetnie ne kelljen, annak örül! De ekkor még nem adatott ki az a közokt. minisztr. rendelet, mely csak szorosán a díjlevélhez ragaszkodik. Ima egy másik eset például. N. tanító 1904. évi díjlevelében ez áll: 100 gyermek után a 1 kor., összesen 100 korona. Ma pedig van 80 gyermeke az iskolában, tehát kap 80 koronát a hitközségtől. Most az állam kárpótlás címén ad neki 100 koronát, mert a díjlevelben ez áll. Tehát ez nyert a tandíjkárpótlással 20 koronát évenként. Nem irigylendő dolog az a szegény felekezeti tanítótól. Hanem igenis az, hogy mi, akik a gyenge fizetés mellett 400 koronával háttérbe vagyunk szorítva az állami tanítótól, még ez az eset is előáll, hogy a tandíjkárpótlás alkalmával sok tanító 14–20 koronával, illetve annyi koronát elveszt évről-évre, ez kissé fáj a katolikus tanítóság egy részének. Mert ép ma, amikor folyton várjuk anyagi sorsunk jobbrafordulását s ilyen veszteségek érnek bennünket a tandíjmegváltással, mert szegény tanítónak 1 korona is sokat számít e nyomasztó drágaság mellett, akkor a XX. század e korszakalkotó műve az ország lakosságának 99.5%-ra nagy anyagi előny, de a kath. tanítóság egy részére anyagi veszteség. Hisszük, hogy jelenlegi nagynevű közokt. miniszterünk, gróf Zichy János úr önagyméltósága, kinek jellemzősége s vallásos meggyőződése mi magyar kath. tanítókat megtanultuk tisztelni és becsülni, meg fogja találni a módot, hogy a kath. tanítóság egynemelyikére sérelmes tandíjkárpótlást a plébános, iskolaszéki elnökök meghallgatásával, részükre kedvezően fogja elintézni. Szabó Gyula.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Milyennek kell lennie az ideálisan jó történeti iskolakönyvnek? A főkéllék bár alakí, de pontos az, hogy jó magyarsággal, a népnyelv kitejézésével és mondathelyesével legyen fogalmazva. Főszóly helyezendő az egyes korok, mint Szent István, László, Endre, Mátyás, Ulászló, Ferenc, Lipót korának jellemzésére, egyéni, társadalmi, igazságszolgáltatási, szépművészeti, harcászati, művészet és ipar szempontjából. Ezen korjellemezésekben az egyes kiemelkedő személyek, királyok stb. egyéni jellemzése is befoglalassék. A korok összefüggéséből ki kell tűnnie a magyar alkotmányának és az ebből kitolyó jogok és terhek egymásutáni állapotának: hogy mit nyert és mit veszített a nemzet. Ki kell tűnnie az országok leigázó törekvéseinek és az ez érdemben elfűrt szenvedések láncolatának, amelyeket soha nem érdemelt meg a magyar! Főleg a királyi koronázás és az eskü szentségének jelentősége. A nemzetellenes politikája, amelyet még manap is sok esetben követni akar a bécsi kéz. Azoknak a gyászmagyarnak jellemzése és pellengére állítása, akik odaadták magukat nemzetellenes mozgalmak eszközeinek. A cél: a társadalmi erő szemlélete; a hazának főleg való szeretete; ellenszenv minden törekvés iránt, mely a magyar faj gyengítését célozza és idegen; királyhűség; törvény iránti tisztelet; bátorság, harci vágy-

ébresztés a magyar virtus alapján. Jellemfejlesztés a jellemes történelmi alakok szemlélete révén, majd ellenszenvébresztés a jellemtelenek iránt. Vagyis *előkészíteni az aktív szerepet vivő polgárt a politikai érettségre és jellemes cselekvésre*. Az elmondottakkal eleget vélek tenni szives felhívásuknak és reményelem, hogy egy kis parányt megadtam a helyes megállapításnak. Rízner János.

A király 80 éves! Most jelent meg Ő felsége a király születének 80. évfordulója emlékére Loveczky Ernő által írt: *«Erzsébet a védangyal»* ifjúsági színmű, mely egyúttal külön Erzsébet, valamint külön a király születésének 80. évfordulója alkalmából rendezendő iskolai ünnepély anyagát is tartalmazza. A szerző ezek együttes megtartását célozza, és pedig szept. 10-én vagy nov. 19-én. Maga a színmű az erkölcsi nevelés útmutatója, mert hogy hogyan nem volna szabad nevelni a gyermeket, kiindulva egy részeges apa ferde nevelési esetéből — a szülők okulására igen helyesen Luccanini mutatja be elrettentő példának. A mű eszerint az antialkoholizmus szolgálatában áll s az erkölcsök megújítását tűzte ki céljául, de nem feledkezik meg a hazafias nevelésről sem. A benne előforduló Erzsébet-dallamok oly mélabúsak, hogy szinte kuruccalokra emlékeztetnek. A költemények szorosán a tárgyhoz simulnak s egyenest a gyermek szívének vannak irányozva. Megrendelhető: 1 kor. 20 fillér áron bérmentes küldéssel Weidinger N. utóda könyvkereskedésében, Pécsen és Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalában Budapest, VIII. Szentkirályi u. 28.

Pályázat földrajzi olvasmányokra. Farkasfalvi Kornél temesvári főreáliskolai tanár nemrégiben a középiskolai tanáregyesület temesvári körében előadást tartott a földrajz oktatásának reformálásáról, amelyben szükségesnek jelentette ki a földrajzi ismeretek terjesztése bőséren tartása végett az ifjúsági könyvtáraknak jó földrajzi olvasmányokkal való ellátását. Hogy ennek a fontos szükségletnek kielégítését elősegítse, pályázatot hirdetett tíz ilyen olvasmányra, amelyek egyenként 100 korona pályadíjjal jutalmaztatnak. A pályamunkák ez év december hó 31-én dr. Cholnoky Jenőhöz (Kolozsvár, egyetem) küldendők be. A pályázat nyílt és a pályamunkák elbírálására az Országos Középiskolai Tanáregyesület földrajzi bizottsága fog bírálókat kiküldeni.

HIREK.

A pécsi püspök háromszázezer koronás alapítványa. A pécsi egyházmegyei papság körében évek óta gyűjtés folyt egy Pécsen állítandó középiskolai internátus céljaira. Össze gyűlt mintegy ötvenezer korona. Zichy Gyula gróf püspökké szentelésékor százezer koronával járult hozzá a gyűjtött összeghez, de ez még mindig nem volt elegendő az internátus felállítására. Zichy Gyula gróf püspök a meglevő alapot csupán telekvásárlásra és építkezésre akarja felhasználni, míg az intézet évi fenntartási költségeiről egy új háromszázezer koronás alapítvánnyal szándékozik gondoskodni. Zichy Gyula gróf püspök Pius-alapítványát tudvalevőleg elsősorban tanító-gyermekek javára adományozta.

A Szent Orsolyarendi apácák nagyszabedényi intézetének értesítője. «A keresztény nevelés alapelvei» című kiváló pedagógiai és vallás-erkölcsi értekezés nyitja meg ez elsősorú leánynevelőintézetnek értesítőjét. Majd az intézet szervezetével, feladataival és mult évi történetével ismerkedünk meg. Az intézet áll: 1. négyosztályú polgári leányiskolából, 2. négyosztályú elemi leányiskolából, 3. nyilvános kisdudovodából, 4. női kézimunkai, zenei, festészeti és idegen nyelvi magán- és továbbképző tanfolyamból, 5. varró és szabászati iskolából, 6. belső

nevelőből (internátus). Az intézet feladata: a növendékeket minden kiterjedő gondossággal és szeretettel a vallásos erényességben felnevelni, őket hivataluk és egykori állásukhoz mértén a női műveltség minden ágában így, mint az egyház, a haza, a család java és a jelenkor józan haladása megkívánják, kiképezni. Ezek mellett különös gondot fordít az intézet növendékek testi egészségére és fejlődésére is. Az intézetbe járó ovodai növendékek száma 44; az elemi iskolába beiratkozott 101, a polgári iskolába 93, tehát közel 300 növendék részesül az intézet kiváló nevelő-oktató munkájának áldásában.

Polgári iskolával kapcsolatos tanoncinternátus. A legnagyobb jótelemény a szülőre, ha gyermekét jó helyre tudja. Ipari és kereskedői pályára szánt fiúk számára ilyen jó hely a nyitrai kath. tanoncinternátus, melynek növendékei a mellett, hogy általában gondos felügyelet alatt szakmájukban teljes képzést nyernek, a polgári iskolai tantárgyakból is rendszeres oktatásban részesülnek és évenként vizsgáznak. A tanítás tartama három év. Jelenleg a polgári első és második osztályra vétettek tel növendékek. A tartásdíj és tandíj együtt havonként 30 korona. Felvilágosítással szívesen szolgál az intézet igazgatósága.

Negyvenéves találkozó. Az esztergomi kath. tanítóképzőnek 8 lustrum előtt oklevelet nyert növendékei júl. 28-án ismét találkoztak Esztergomban. Valóban megható volt nézni, amint az őszhajú vagy tartó, nagyrészt 60 éves férfiak, egymást fel nem ismerve, nedves szemekkel egymást hosszan szemléltek, a felszmerés után pedig egymás nyakába borultak. Az ismerkedési este — mert bizony nagyrészt az volt — 27-én este a «Fürdő-vendéglőben» volt. 28-án a jubilások, száma 12-en, a városi plébániatemplomban gyülekeztek és ajátatosan vettek részt a «Te Drum»-ban. Utána meglátogatták volt tanárukat, a 8) éves Kaán Jánost, akit Jaross Ferenc lévai igazg. tanító üdvözölt. Az öreg tanár könnyezve és megható szavakban köszönte meg a megismerést. Következett az «Alma mater», a tanítóképző látogatása. Itt Guszvenitz Vilmos jelenlegi tanítóképzői igazgató fogadta a veteránokat. Swarba József, aki tanítóból lett a lévai áll. tanítóképző rendes tanára, szép beszédben adott kifejezést mindnyajuk nevében az intézet iránt érzett hálájának és szeretetének. Guszvenitz igazgató elismeréssel adózott az öreg tanítók eddigi szorgalmának és eredményes munkálkodásának, további sikeres munkálkodásra biztatta őket. A tanítóképző megtekintése után egy küldöttség Schiffer Ferenc prelátus, apátkanonok, egyházmegyei főtanfelügyelő úrnál tisztelt. Vilesek Gyula kismarosi igazg.-tanító üdvözöl. Beszédere a főtanfelügyelő úr igen szívesen válaszolt. Ezekután a bazilika «Bakacs» kápolnájában Volgyi István balassagyarmati áll. igazg. tanító úr összerkészette szép imát mondott el. Meglátogatták meg Hubschl Sandor, volt agg tanárukat. Majd közös ebédre ültek össze az öreg tanítók. Végül még üdvözöl. iratot küldtek Rómába, Fraknói Vilmos e. püspök úrhoz, mint volt tanárukhoz és meglátogatták, hogy 5 év múlva ismét találkoznak. A megjelent névsora: Blahó Gyula Érsekújvárról, Jaross Ferenc Léváról, Kőszeghy Ferenc Magyar-Nándor-ról, Koteles István Sárkányról, Miklóssy Imre Kunszigetről, Mohay Gyula Nógrádpatakról, Swarba József Léváról, Pecsák József Tatatóvárosról, Vágner

János Palástról, Vilesek Gyula Kismarosról, Vilim József Balassagyarmatról és Volgyi (Wágner) István Balassagyarmatról, mind igazgatók vagy főtanítók.

Szülők figyelmébe. A piaristák vezetése alatt álló podolini al gimnáziummal kapcsolatban diákasztal létesült, hol a tanulók havi tizennyolc koronáért reggelit, ebédet és vacsorát kapnak. Van még néhány félt ingyenes hely is. A tanulók lakásra tisztességes német nyelvű családoknál lesznek elhelyezve, hogy módjukban legyen a német nyelv elsajátítása. A lakás mosással van egybekötve. Fizetnek havi 10 koronát. Ajánlatossá teszi ezen intézetet olcsósága mellett a vidék egészséges fenyves levegője is. Bélyegtelen folyamodványok legkésőbb augusztus hó 25-ig — válaszbélyeg csatolása mellett — a gimnázium igazgatóságához, Podolin (Szepes m.) küldendők.

A szent Domonkos-rendi szerzetesnök vezetése alatt álló leánynevelőintézetben Hódmezővásárhelytől tölvelet nyerhetnek oly leánykák, kik az elemi és polgári iskola osztályait ohajtják látogatni. Az intézet a modern kor minden követelményeinek megfelelőleg van berendezve. Bővebb felvilágosítást szívesen ad az intézet nt. perjelője.

TÁJÉKOZTATÓ.

Iskolai felszerelések beszerzése. Az 1907. évi XXVII. törvényekkel függékében megállapított felszerelési típusok igen mérsékelt áron megrendelhetők a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében. Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. — **Személyi pótlék.** (Sz. C.) Csak akkor kérelmezheti a személyi pótlékot, hogyha jelenlegi állománshelyén a 12-ik évet betölti. Kérelmeznie kell a pótlékot és a kir. tanfelügyelő április hó végéig a köz. bizottságnak jelentést tesz a beérkezett kérvényekről. — **Osztokodás.** (F. M.) Alkalmazkodjék az egyházi főhatóság által kiadott utasításhoz. A földjövőedem annyi 1/2 ed része illeti meg az utódot, ahány hónapot szolgál az évből. Forduljon tanácsért és otalomért az egyházi főtanfelügyelőhöz. — **Nyugdíjazás.** (M.) 1. A megállapított nyugdíjigény helyesbítése végett a nagymélt. vallás- és közoktatásügyi miniszterhez folyamodjék. Ha a helyesbítésért beadott kérvényt elutasítják, csak akkor forduljon a közigazgatási bírósághoz. 2. Bárhol lakhat. 3. Tettesse át nyugdíját a legközelebb eső adóhivatalhoz. — **Korpótlék.** (I. A.) A korpótlékra való igény mindenkor az 5. szolgálati év leteltét követő hó 1-én válik esedékessé. A korpótlékra való igénye 3 hónappal az esedékesség beállta előtt az iskolatanintartónak bejelentendő. Az államsegélyt az egyházi főhatóság engedélyével a fenntartó kérelmezi. Ha államsegélyt évez az iskola, akkor a korpótlékra való igényét igazoló iskolaszéki határozat melléklendő. — **T. ndíjváltás g.** (P. S. M.) Az említett járandóságot nem minősítheti tandíjnak. Tandíjat csak a tanköteles gyermek után vetett ki a fenntartó. Az illetők után, akik tényleg tandíjat fizettek, a korpótlást megkapja. — **Isk. laépítés.** (Omikron.) Az egyházi főhatóság nem adhat engedélyt arra, hogy a kath. iskola céljaira telekkönyvezett föld másra átruháztassék. Az 1868. évi XXXVIII. t. c. 25. és 26. §-ai jogot adnak a községnek arra, hogy az egyedüli kath. iskolát segítse és annak iskolát építsen. Az alisan, illetőleg a közigazgatási bizottság ezt a határozatot nem semmisítheti meg. A díjlevélben megállapított fizetés megadandó, a község azt el nem vonhatja. — **Nyugdíjogosultság.** (H. E.) Miután önként távozik a rendszeresített állásról nyugdíra vagy végkielégítésre nem tarthat igényt. — **A nyugdíjigény felemelése.** (S. F.) 1. Nyugdíjigénye ezidőszámt 1000 kor. törzsfizetés, 200 kor. első és 200 korona második korpótlék, tehát 1400 kor. 2. Az 1897. évi fel-

vételt helyesbítettie kell; evégből a miniszterhez intézendő kérvényét terjessze be az iskolaszéki elnök útján a kir. tantfelügyelőséghez. Mellékelje *a)* a fizetési kiegyeztetésről szóló végzést, *b)* az első, *c)* a második korpótlék kiutalásáról szóló végzést. 3. Igaz, hogy a nyugdíjigény helyesbítését a kir. tantfelügyelőség hivatalból eszközölheti minden esetben, amikor a tanító fizetésében változás esett és az 1907. évi törvény 30. §-ának megfelelően a hitközségi iskolaszék elnöke hivatalból bejelentést tesz e változásról. Amiótt történik azután a késedelem, hogy ezt a bejelentést nem teljesíti a helyi hatóság. A mulasztás következményeit ilyenformán a tanító viseli, pedig az Utasítás szerint a késedelem bejelentésekből a tanítóra hármaszoros kárt, nemkülönben az országos tanítói nyugdíjintézetet érhető veszteségért az iskolaszék anyagi felelősséggel tartozik. Így igen könnyen megcsúszhat, hogy a késedelem kamat megfizetésére a közigazgatási bíróság az iskolaszéket fogja utasítani. — **A személyi változások bejelentendők.** (Többeknek.) Az 1907. évi XXVII. t. c. 30. §-a értelmében az iskolafenntartók, illetőleg az iskolaszékek elnökei kötelesek a tanítói álláson történt bármiféle változást vagy az állások megszüntetését, újak rendszeresítését 15 nap alatt a kir. tantfelügyelőnek bejelenteni. A fizetési kiegyezés, a korpótlék mind bejelentendő és pedig azért, hogy a kir. tantfelügyelő nyilvántarthassa, másrészt, hogy a csatolt okmányok alapján az illető tanító nyugdíjigényének helyesbítése iránt 15 napon belül intézkedhessék. Ilyenformán a tanítói nyugdíjigény helyesbítése hivatalból történik. — **Igazolványos tanító.** (M. F.) 1. Azt írja, hogy 1867-től tanít, 1874-től mint rendes tanító az 1872-ben póttanfolyamról bizonyítvány alapján. 1898. óta államségélyt élvez, 500 kor. korpótléka van. A nyugdíjintézetnek 1875. óta rendes tagja. A járulékokat rendszeresen beizette. Működésével eddigelé minden kormány közege meg volt elégedve és ezek után kérdezi, hogy a f. évi 61.950. sz. rendelet szerint fogják-e nyugdíjazni? Feleletünk az, hogy igen, de azután utólagosan kérelmezze ügyének törvényszerű elbírálását a vallás- és közoktatásügyi miniszter úrtól. 2. Kísértse meg már most, hogy érdekei a szerzett jogok alapján bíraltassanak el. 3. A tanítói és kántori állás szétválasztása lehetetlen volna, mert az állás úgy van szervezve és a díjével is úgy van megerősítve. — **Tisztaság.** A tanítói lakást és az iskolát a fenntartó évekenként egyszer szokta kimeszeltetni. Az épületet kívülről is a fenntartó hozatja rendbe. — **Felszerelés** (Tiszapüspöki.) Az egy épületben elhelyezett fiú- és leányosztályok közösen használhatják a felszerelést.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

M. Jelentkezzék kihallgatásra egy válaszos levéllelapon a titkári hivatalná. — S. J. Elintéztük. — Z. A. Ha lehet. — H. P. Érvényes a Kassa-Oderbergi vasút vonalain is. — B. Gy. Rendes vizsgálatot tesz minden tárgyból. — Ifj. A. J. Farkas Zsigmond egri egyházmegyei plébános lakóhelye Hangács, Borsodmegye. — H. E. Tornai ügy szerk. Budapest Nemzeti tornacsarnok VIII. Szentkirályi-utca 26. — K. A. Csak igazolványt kap, ezt mellékelje. — **Lujza.** Igen, köteles, egyszer. — H. E., M. M., V. J., G. J., J. L. és K. F. Levélben felelünk. **Beteg tanítónő.** Joga van egy évi szabadságot kérlelni. Forduljon kérelmével az egyházi főhatósághoz. Orvosi bizonyítványt mellékeljen. — T. A. Beérkezett. — G. J. 1. A vizsgadíjat a vizsgáztató fizeti; tehát az alap. 2. Beszámítják mind a kétfőre, de az első korpótlékat nem pótolják. 3. Igen, köteles beenyugodni, mert a tulajdonjog a fenntartóé. 4. Elintézését szorgalmazni fogjuk. — Sch. F. Felhasználjuk. — K. A. Igen.

Tartalom. Bertalan Vince: A király. — Gubiza Lajos: Az iskola, mint bűnbak. — Bertalan Ilona: Az évvégi vizsgálat. III. — Szemle. — Irodalom, művészet. — Hírek. — Tájékoztató. — A szerkesztőség üzenetei.

TANÍTÓGYŰLÉSEK.

Az Erdélyi Róm. Kath. Tanítóegyesületek Szövetsége évi közgyűlését 1910. évi július hó 12-én (kedden) d. e. 9 óratól kezdődőleg Csíksomlyón tartotta meg. A közgyűlés tárgysorozata: 1. 8 órakor «Veni Sancte» a szentferencrendiek templomában. 2. Elnöki megnyitó. 3. A Szövetség feladataira adott főpásztori válaszok előterjesztése. 4. A választmány jelentése a Szövetség ügyeiről. 5. Előadások. *a)* Lehetséges-e a népiskolában igazi nevelés vallásoktatás nélkül. Előadta Máté Oszéb szentferencrendi szerzetes (Udvarhelymegyei egyesület.) *b)* Mit tehet a tanító a társadalom vallásérköltési színvonalának emelésére. Előadta Fejér Dénes imetsfalvi tanító. Kézdivásárosi egyesület.) *c)* A tornatanítás célja és módja a népiskolában. Előadta Albert Vince kerelőszentpáli tanító. (Küküllői egyesület.) 6. Tisztújítás. 7. Indítványok. Gyulafehérvárt, 1910. jún. 28. Péter János dr., a Szövetség elnöke. Matskássy József jegyző.

„MESTER URAIMÉK.”

Ez a című annak a kötetnek, amit kiadok. Visszamegyek a történeti elbeszélésekben a régmúlt időkbe. Régi tanítókról írok bennök az új, modern tanítóknak, azért hiszem, hogy ez új vendéget a XX. század népnevelője szívesen fogadja. Iskola, tanítói könyvtár sok helyen van, sok tanítónak magánkönyvtára is van, a tanító könyvtárából bizonyosan nem kivánczok ki a régi iskolamesterék kötetét. Ára bérmentes küldéssel 2 K., kötve 3 K. Megrendelhető utánvétellel is. Ugyanitt rendelhető meg a «Kántor Ujság» kath. egyházzenei szaklap, negyedévenként 2 K.

Révfy Lajos tanító, Jászdózsa.

Ningsen kockázat!

A Boda-féle 152342/909. sz. a. min. eng. 32/910. sz. a. az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács által is engedélyezett, díszkölveivel kitüntetett, ezer koronával jutalmazott százas körű mechanikai számológépet, (melyen mind a négy alapművelet, a törtéket, területszámítás, mért hűen szemléltethetjük) bármely iskolának megküldöm 10 napi próbaidőre s nem tetszés esetén visszaveszem, ha a gép sértetlen és bérmentve küldetik vissza, jól csomagolva. Teljes felszereléssel 64 betűből álló olvasó készülékkel, 30 drb törtkartommal, 9 drb osztásjelzővel, állítható méterrudal, utasítással együtt 40 K. Tanerőknek 10% kedvezmény! Számos elismerővel hivatalos bírálatok igazolják gyakorlati értékét. Rendelhető: **HALADÁS könyvnyomda** Jánosháza. (Vasmegye.)

628 1-11

Tokaji bor

1 postacsomaggal bérmentve csak 8 korona. A 12-ik csomag ingyen. Jó asztali borok is kaphatók. **SZTARECZKY GÉZA** róm. kath. tanító Tolesva Zemplén.

757 1-1

HIRDETÉSEKET

felvesz a kiadóhivatal

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata köte-
lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István Társulat Budapest.
A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szá-
vának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
azon pályázatok közöltnének, melyek-
nek díja előre lefizetett.

Esztergomi érseki megye.

A moskói plébánia hírközsége, Kisbodak róm. kath. iskolaszéke tanítói állásra *augusztus 30-ig* pályázatot hirdet. Javadalma díjlevél szerint lakás három padlózott szoba, egy nyílt konyha, egy pince, egy istálló, 6 kat. hold 384 ööl szántóföld, 1479 ööl rét, 1383 ööl nádas összesen 150 kor. Kertületmény címén a községtől 20 kor. Egy öf fa s 120 tőze 40 korona. Községi pénztárból évi 400 korona. A fizetésekiegészítés és megfelelő korpóték a államsegéllyel fedezve. Tannyelv a magyar. Az állás szeptember 1. elfoglalandó. A kérvények a püsköt (Moson m.) róm. kath. plébániahivatalhoz küldendők. 730 1—1

A pozsonyi róm. kath. aut. hírközség iskolaszéke ezennel pályázatot hirdet egy tanítónői állásra. A tanítónői állás után jár 1000 kor. fizetés és 420 kor. lakpenz. A tanítónői állás egy évi próbaidő fenntartása mellett lesz beöltve. Pályázók okirattal kötelesek kimutatni: 1. Születésük helyét, idejét s róm. kath. vallásukat. 2. Magyar honpolgárságukat s községi illetőségüket. 3. Hazai állami vagy nyilvánosság jogával bíró róm. kath. tanítóképezdén sikerrel letett elméleti s gyakorlati vizsgálat alapján szerzett magyar és német tannyelvi képességeikről való tanítási képességüket. 4. Tornatanítói képességeiket és kezi munkatanítónői képességüket. 5. Ed-digi gyakorlati működésüket. 6. Erkölcsi bizonyítvány-nyal kitagastalan életmódjukat. 7. Tiszti orvosi bizonyít-
ványait azt, hogy teljesen egészségesek és a tanítónői pályára testileg alkalmasak. A kellőleg felszerelt folyamod-
ványok az alulírottak *augusztus hó 21-ik* napjának dél-
előtti 12 óráig adandók be. A pozsonyi róm. kath. aut. hírközség iskolaszéke 1910. évi június hó 15-én tartott
dilekából: *Dr. Kuncz Rezső s. k.* hírközségi s iskolaszéki
jegyző. Káptalan-u. 10. 719 1—1

A nagykálnai róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalom 1000 korona és lakás. Kérvények a nagykálnai plébániahivatalhoz *aug. 15.* beérkezéig küldendők. *Iskolaszék.* 728 1—1

Berencstalui (Hont m.) kántortanítói állomásra *aug. 28-ig* pályázat hirdetik. Jövedelme: két szoba, konyha, kamra, pince, istálló, szén és ol. 10 hold szántó, rét, legelő és kert 144 kor. 60 fillér, 20 szekér ágta 20 kor., 10 hl. feles buza 96 kor. és szolgalmányok 40 kor. ér-
teken. Tandij. kormosót iskolaalap, községi segély, vállalat, alapítvány és stola 352 kor. 40 fillér, állam-
segély 365 kor. Tot nyelvet bíró pályázók kérvényei
101. *Czyżnar Márton* esperes plébános úrhoz küldendők
Szenavaria (Hont m.). 733 1—1

Unimi róm. kath. egyházban tót-magyar kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: két szoba, konyha, kamra, istálló, pince és többféle címen 1051 kor. Kanton próba és választás *aug. 25-ére* tuzetik ki. Személyes megjelenés megkívántatik. Kérvények unimi iskolaszék elnökéhez, *Hornáček Pál* plébánoshoz külden-
dők — per Holics — (Nyitra m.). 755 1—1

Nyitrabajnán az iskolatestvérek vezetése alatt *szept. 1-ével* megnyílik a nyilvánossági joggal bíró első kath. polgári fiúiskola. Az intézet kellemes fekvése (Kis-Kár-
pátok alján), a nevelésben és oktatásban eddig elért sikerek, továbbá a növendékek nagy létszáma arra bírta az igazgatóságot, hogy magánpolgárinak a nyilvános-
sági jogot megszerezze. Az intézet hat osztályú elemi és négy osztályú polgári iskolával bír. Az elemi isko-
lásokért a havi eltartási díj 30 kor., a polgáriba járókért

pedig 44 kor. Bővebb felvilágosítást szívesen nyújt az
intézet igazgatósága Nyitrabajnán. 732 1—1

A medvei róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdet-
tük. Javadalma az iskola pénztárból 800 kor., 170 kor.
államsegély, egy butorozott szoba. Fűtésre 30 kor. Kö-
teleessége a templomban a gyermekre felügyelni, az
alsóbb osztályok vezetése és a fiúismétlősök díjtalan ok-
tatása. Kántoriakban jártas előnyben részesül. Kérvények
magys. *Ekker József* pléb., iskolaszéki elnök címére Ba-
lonyba (Győr m.) küldendők. Személyes megjelenés ki-
vántatik. Nótanítók is pályázhatnak. Pályázati határidő
aug. 20. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. 735 1—1

Az érsekújvári róm. kath. elemi fiúiskolánál egy tanítói
állásra pályázatot hirdetnek. Alapfizetés: 1100 korona,
lakásbér 300 kor., kertületmény: 20 kor., törvényszeru
korpóték. Az iskolaszékre címzett, kellőképen felszerelt
kérvény *augusztus 26-ig* alulírottakhoz küldendő. Az állás
szeptember 1. elfoglalandó. *Erhardt Viktor*, érsekújvári
plébános iskolaszéki elnök. 745 1—1

Radimói főkegyházban tót-magyar nyelvű róm. kath.
kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása:
két szoba, konyha, istálló, pince, szérű, ol. és többféle
címen 1000 kor. Pályázók folyamodványukat küldjék
Hornáček Pál plébános radimói iskolaszék elnökéhez
Unin (Nyitra m.) p. Holics. 750 1—1

Szenicz (Nyitra m.) magyar-tót tannyelvű róm. kath.
osztálytanítói állásra *aug. 28-ig* pályázat hirdetik.
Fizetése: 1000 kor. havi részletekbeni fizetés, 200 kor.
lakbér, 1 kat. hold szántó vagy 60 kor. bér, 30 kor. faltet-
mény, megfelelő ötödévi állami korpóték. Köteleessége:
az iskolaszék által kijelölendő osztálytanítói tanítami
iskolai ifjúságot isteni tiszteletekre vezetni, a templomi
énekantánásnál segédkezni. Az állás azonnal elfoglalandó.
Pályázati kérvények *Balázs József* plébános, iskolaszéki
elnök nevére címzendők. 752 1—1

Kisvelekeny (Bars m.) községben újonnan szervezett
róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazá-
sása: két szoba, konyha, étéskamra, lakamra, kert s
1000 korona készpenz. Köteleessége úgy a mindennapi,
mint az ismételő tankötelesek oktatása. Pályázati határidő
augusztus hó 25. Kellőleg felszerelt folyamodványok az
iskolaszékre címezve alulírottakhoz nyújtandók be. *Skoda*
János plébános Nemesény. 754 1—1

Nádszegen (Pozsony m.) róm. kath. magyar tannyelvű
tanítónői állásra törvényszerinti köteleességek és javadal-
mazás mellett *augusztus 10-ig* pályázat hirdetik. Kér-
vények főt. *Ambruskó Lajos* plébános, iskolaszéki elnök-
hoz küldendők. Választás augusztus 17-én. 758 1—1

Kálna-Borfőn (Hont m.) a róm. kath. kántortanítói
állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 1 hold 508 ööl
szántóföld 8 kor. 6 fill., 923 ööl legelő 18 fill., 205 ööl
kert 70 fillér, 10 úrméter fa 40 kor., 10 hl. buza a 9 kor.
60 fillér, összesen 96 kor., 4 q széna a 3 kor. 40 fillér
13 kor. 60 fillér, munkaváltság 40 kor., tandij minden-
napj tankötelesek után 200 kor., ismétlősokláért 40 kor.,
egyházi segély 5 kor. 20 fillér, stola 10 kor., a többi
államsegély, mely kérelmeztek. Pályázhatnak férfiak és
nők. Személyes megjelenés és tót nyelv tudása szüksé-
ges. Pályázati határidő *aug. 28-ig*, mely napon a vá-
lasztás meg fog ejtetni. Kérvények főt. *Bittner Lázár*
plébános, iskolaszéki elnök úrhoz Felsőszemberre u. p.
Aisózsember) küldendők. *Hevesi Gyula* kántortanító,
iskolaszéki jegyző, megbízásból. Az állás október 1-én
elfoglalandó. 761 1—1

Gyerki (Hont m.) kath. magyar kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Választás szeptember 1-én délelőtt 11 órakor. Jövedelem: 1908. évi díjlevel alapján megfelelő szép lakáson kívül — készpénzben, terményekben, pénzürtékben számítva 1207 kor. Okleveles pályázók kérvényeiket Gyerkre (pósta Ipolyság) az iskolaszékre cimezzék. Személyes megjelenés előnyös, utóköltés meg nem térítettik. 763 1—1

Egri érseki megye.

Ostorosra (Borsod m.) róm. kath. segédkántortanító kell, havi fizetése 30 korona és ellátás. *Gréger Endre* kántortanító. 730 1—1

A felnemeti (Heves m.) plébániához tartozó **szarvaskői** kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: két szoba, konyha, kamra, istálló és kert, továbbá 20 hold föld, párbér és egyéb kisebb járandóságok, mindezeknek díjlevel legkisebbre felvett értékük 326 korona. Ehhez jön 674 kor. államszegély, melyvel a díjlevel szerinti fentebb leírt jövedelem 1000 koronára van kiegészítve. Tannyelv magyar. Kötelessége a filiális kántori teendők végzése, a mindennapi és ismétlő tankötelesek oktatása. Kántori próba és választás aug. 25-én délelőtt 10 órakor. Kellően felszerelt kérvények *Timon Zsigmond* lelkész és iskolaszéki elnök címére küldendők Felnemetre. 736 1—2

A **mezőcsáti** róm. kath. iskolaszék a kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: négy szobából álló úri lakás, 1 kat. hold kerttel és melléképületekkel. Hat kat. hold föld; párbér kb. 100 pár után 20 korona készpénz, rozsbán 125 korona és a kántori stóla. Készpénz: az iskolapénztárból 240 korona; tandíjából 380 kor. 80 fillér; az 1000 koronából hiányzó összeg államszegélyből. Azonkívül fűtőpénz címén 148 korona irodai általány 10 korona. Az iparostanonok oktatásáért külön útszételődíj (kb. 300 korona). Kötelessége: a mindennaposok és ismétlők oktatása, az összes kántori teendők elvégzése s az évenkénti népszámlálást eszközölni. Tartozik az összes adókat, illetékeket fizetni. A választás augusztus 25-én délelőtt 10 órakor lesz kántori próbáronálással. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó. Kellően felszerelt pályázati kérvényeket *Fáber Adolf* mezőcsáti róm. kath. iskolaszéki elnökhöz kell augusztus 23-ig beküldeni. 734 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Ofefalu (Bars m.) róm. kath. iskolaszéke pályázatot hirdet kántortanítói állásra. Megfelelő lakáson és házikerten kívül jövedelme: 1106 korona és 90 fillér, illetőleg 592 korona készpénzben s a többi természetben. Folyamodni lehet szept. 8-ig. 717 1—1

Erdélyi egyházmegye.

A **karcfalvi** róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 1000 korona törzsfizetés, 200 kor. lakáspénz, 60 kor. faáltalány, 40 kor. iskola kezelési jutalék a község pénztárából havi előleges nyugtára. Kötelessége: az iskolaszéki elnök által kijelölendő osztályok tanítása, gyermekeknek szervezése és vezetése plébános akadályoztatása esetén a hittan tanítása. Pályázatok augusztus 18-ig plébánoshoz küldendők. *Dr. Kászonyi Alajos* iskolaszéki elnök *Potovszky Ferenc* iskolaszéki jegyző. 724 1—1

A **székelyszentkirályi** (Udvarhely m.) róm. kath. elemi iskolánál üresedésben levő II. tanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme: tandíjból 280 kor., a község pénztárából 120 korona, államszegélyből 600 korona és megfelelő korpótlék. Kötelessége: a rábizandó mindennapi és ismétlőiskolások tanítása és szükség esetén a kántor helyettesítése. Pályázati határidő aug. 20. *Iskolaszék*. 726 1—1

Győri püspöki megye.

A **teti** róm. kath. népiskolánál egy évre szabadságotl osztálytanító állására aug. 27-ig okleveles helyettes

férfitanító kerestetik. Javadalma államszegéllyel és korpótlékkal 1020 korona, butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége a IV—VI. vegyes osztályt és a fiúismétlőket tanítani, kántoriakban segédkezni, gyermekeket templomba elkísérni és rájuk felügyelni. Véglegesítése 1911. szeptemberben remélhető, akkor az állás feltétlenül megüresedik. Privatára számíthat. Folyamodványok *Horváth János* plébánoshoz küldendők, Tetre (Győr m.). 744 1—1

A **peresztegi** (Sopronm.) r. kath. népiskolánál a tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma kertilletménnyel 1010 korona és lakásul egy butorozott szoba. Kötelessége: az I. és II. osztály, az ismétlők tanítása s a kántoriakban való segédkezés. Tannyelv magyar. A kérvények aug. 20-ig *Nemess Sándor* iskolaszéki elnöknel benyújtandók. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. 695 2—2

A **répeckőhalomi** (Sopronm.) r. kath. iskolaszék elhalálozás folytán megüresedett kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalmazás: 132 kor. államszegéllyel 1000 korona, 40 korona tanoncismétlőiskola tartásáért, 100 korona a dr. Bertha-éle alpból. Lakás: 3 szoba, konyha, kamra, pajta, pince, padlás, sertés- s tyúköl. Kötelessége: a győregyházmegyei r. kath. népiskolák tanítóinak szolgálati szabályzatához alkalmazkodva a tanítói s összes kántori teendőket pontosan teljesíteni; az ismétlőiskolát vezetni. A kellően felszerelt kérvények alulírott iskolaszéki elnökhöz aug. 17-ig nyújtandók be. Ez állás szeptember hó 1-én foglalandó el. Répeckőhalom, *Engelits György* iskolaszéki elnök. 710 2—2

Saród fiökközség róm. kath. elemi osztálytanítói állásra pályázhat okleveles róm. kath. nőtlen férfi a csak egyszeri hirdetés utáni vasárnapig beérkező kérvénnyel. Kell oklevél, keresztlevél, illetőségi és nőtlenségi bizonylat, összes működési bizonyítvány 1 kor. bélyeggel. I. Javadalma: polgári évre a díjlevel szerinti a fiökközségtől 680 kor. Államszegély 320 kor., kert helyett fűtőanyag, egy butorozott szoba, de tisztogatás és ágytémű mincs. II. Kötelme: egyik terembeni osztályokat tanítani és az egyik ismétlőt, a kántortanító jogos gátolatásakor őt díjtalanul helyettesíteni a kántori dolgokban. Többiben a tanítói «Szolgálati szabályzat» irányadó. Fertőszéplak, pósta: Fszterháza (Sopron m.) *Iskolaszéki elnök*. 731 1—1

Kalocsai érseki megye.

Rém (Bács m.) községben lemondás folytán megüresedett egy róm. kath. tanítói állás, melyre ezennel pályázatot nyitattik. Javadalmazás: a) 690 korona alapfizetés a községtől havi előleges részletekben, b) 310 korona államszegély, c) korpótlék a törvény szerint, d) 20 korona kertilletmény, esetleg kert, e) 200 korona lakáspénz helyett a jelenleg üresen álló kántori lakás addig, amíg a község másik lakásról nem gondoskodik. Kötelességei: az iskolaszék által kijelölendő osztályokat az egyik teremben tanítani, az ismétlőiskolát külön díj nélkül vezetni; a kántori szükség esetén helyettesíteni, miert is kántorságban jártasak előnyben részesülnek; végre köteles a «Bajavidéki róm. kath. Tanítóegyesület»-be tagul belépni. A rémi róm. kath. iskolaszékhez szóló folyamodványok augusztus 28-ig ngos *Klanszky Ferenc* esperes úrhoz Jánosalmára küldendők. Az állás szept. 12-én lesz elfoglalandó, amely naptól kezdve fog a fizetés is számítani. *Szemző János*, iskolaszéki elnök. 697 2—2

Nyugdíjazás folytán megürült **béregi** (Bács m.) róm. kath. magyar, bunyevác-sokac, németajkú kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma: 1. 720 korona a község pénztárából, 2. 9 kat. hold tagosított szántóföld, 10 kat. hold legelő, jelenleg legnagyobb részében szántóföld, 3. 2872 lélek után járó stólailetek és örökös misék, 4. Enekért kis temetéseknek 1 kor., nagy temetéseknek 2 korona. Utí-énekért temetéseknek 2 korona. Bucsztatásoknál versszakonként 40 fillér, 5. Törvényes korpótlék, 6. Természetbeni lakás csekély házikert-

tel. 7-20 korona osztályosért. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályban tanítani és az ismétlőssort is díj nélkül vezetni. Minden egyházi ténykedésnél a papnak pontosan segískézni. Egyéb teendői a plébániariválban megtekintendők és a választás napján a megválasztott által aláírandók. Erkölcsei és működési bizonyítvány megkivántatik. A folyamodók a kántori és tanítói oklevéllel ellátva, jól felszerelt kérvényeiket a beregi iskolaszékre címezve *1. évi augusztus 21-ig* nyújtassák be. *Maison Mihály* esperes úrhoz Regöczére (Bács m.). Választás aug. 25-én d. e. 9 órakor leendő. Személyes megjelenés a kántorpróba megejtése végett megkivántatik. Az állás október 1-én foglalandó el.

716 1—1

Katymaron elhalálozás folytán megüresült róm. kath. jellegű magyar-bunyevác tannyelvű elemi népiskolai tanítói állásra pályázat hirdettek. Az állomás javadalma 800 kor. fizetés, 200 kor. lakpénz és 20 kor. kertilletmény az iskolasegélyző polgári közseg pénztárából; 57 kor. államszegély a bajai kir. adóhivatali pénztárból és 5073-704 földnek 113 koronába számított haszonélvezete a katymári róm. kath. hitközségtől. A megválasztott tanító kötelessége a mindennapi és ismétlő tankötelességet tanítani és a helybeli róm. kath. kántort megbetegedés vagy szabadságoltatás esetén az összes ténykedésben helyettesíteni, de ez esetben igényt tartani az elvégzett egyházi ténykedésekkel kapcsolatos storiás jövedelmekre is. Csakis a kántori teendőkben is jártas oklevelés férfitanítók pályázhatnak, kik kérvényüket a katymári róm. kath. iskolaszékre címezve *augusztus 18-ig* *Dr. Klanszky Ferenc* apát, esperes-plébános úrhoz Jánosalmára (Bács m.) küldjék. Ha a megválasztott tanító kántori oklevéllel nem bírna, úgy köteles magának a kántori oklevelet egy éven belül megszerezni. Amennyiben ezen meghirdetett tanítói állás egy helybeli tanító okleveltelésével betölthető, úgy az ekképen megüresedett, szintén róm. kath. jellegű magyar-bunyevác tannyelvű elemi népiskolai kántori tanítói állásra ideiglenes betöltés végett egyidejűleg pályázat hirdettek. Az állomás javadalma: 800 kor. fizetés az iskolasegélyző polgári közseg pénztárából és 220 koronával egyenértékű természetbeni lakás kerttel. A megválasztott tanító kötelessége a mindennapi és ismétlő tankötelességet tanítani. Csakis férfitanítók pályázhatnak, kik kérvényüket a fennebb jelzett címzésnek megfelelően szintén *augusztus 18-ig* nyújtassák be. Fizetését a megválasztott tanító állásának elfoglalási napjától előleges havi részletekben kapja. Hozzá állását amikor foglalja el, erről külön értesítést nyújt.

737 1—1

Kassai egyházmegye.

A zemplénbolyi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazás 1000 korona, ebbe bele van foglalva 15 hold föld haszonélvezete, egy fél telek után járó legeltetés illetmény és 536 korona államszegély. Kérvények *aug. 30-ig* a zemplénbolyi plébánia címére küldendők. A választás szeptember 1-én délután, mikor személyes megjelenés kívánatos.

747 1—1

A vékei (Zemplén m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazás 1000 korona, ebből 405 korona államszegély. Kérvények *aug. 30-ig* a zemplénbolyi plébánia címére küldendők. A választás szeptember 1-én délután, mikor személyes megjelenés kívánatos.

748 1—1

Olyso főkegyházban megüresedett róm. kath. kántortanítói állomásra *aug. 25-ig* pályázat hirdettek. Kezdofizetése állami segéllyel 1000 kor., törvénynek megfelelő új lakás mellékpületekkel; tankötelessék száma 30 körű. Tarca (Sáros m., via Héthárs) *Reiner József*, iskolaszéki elnök.

743 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Frivaldnádasi (Trenesén m.) róm. kath. iskolánál tanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalma államszegéllyel

1000 korona törvényszerű lakás. Tannyelv magyar-tót. Pályázati határidő *aug. 28. Iskolaszéki elnök.* 762 1—1

Pécsi egyházmegye.

Dunakömlöd (Tolna m., postahely) róm. kath. népiskolájánál az 5-dik sorszámú tanítói állás betöltendő. Fizetése: 1000 korona államszegéllyel, butorozott szoba fűtéssel, esetleg 100 korona lakbér és 2 öl fa, melyben a kertpótlék is befoglaltatik. Kötelezettségei a díjlevélben vannak megállapítva. Tanítási nyelv magyar, de a német nyelvnek szó és írásban való tökéletes birása kötelező. Felszerelt kérvények *augusztus 20-ig* bezárolag a róm. kath. iskolaszék elnökségéhez küldendők.

721 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Alsó- és Felsőhangony kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazása 1640 korona, részletezve: kert: 7 kh. 650 öl szántó; 4 kh. 1494 öl legelő; tandíj 100 korona; földdel bíró pártól egy véka rozs, egy csirke, zsellérektől félvéka rozs; 24 meter fa. Harangozónak 5 köből rozstól fizet. Folyamodványok: róm. kath. plébánia Szentsimon, posta Felsőhangony (Gömör megye) címzendők. Választás *augusztus 23.* délelőtt 10 órakor. Vasúti állomás: Ozd. Személyes megjelenés kívánatik. Megválasztott köteles felelegyezni javadalomnak az Egyházhatalóság által esetleg eszközözendő kettéválasztásába. *Plébániavatal.* 078 2—2

A szomolnokai plébániához tartozó Dénes községben a róm. kath. kántortanítói állomásra *augusztus 31-ig* pályázat hirdettek. Javadalmazás: 398-10 kor. a községtől, 447-74 kor. államszegély, 104-16 kor. pótlandó tandíj, 157-80 kor. kántori jövedelem lakással. Megkivántatik a tót nyelvben való jártasság a kántori ténykedések miatt. Iskolaszéki elnökség Szomolnok (Szepes m.). 720 1—2

A gesztetzi plébániához tartozó Déter fiókközség férfitanítói állomásra *aug. 22-ére* személyes megjelenés előnybe részesülte mellett pályázat hirdettek. Javadalma: tisztességes új lakás mellékpületekkel, föld és terményekben körülbelül 288 kor. 15 fillér, amelyet az állam 1000 koronára egészít ki. Kötelessége az ismétlők tanítása is, valamint vasár- és ünnepnap délután a litánia orgonálása a hiveknek a kápolnájában. A kérvények *Fábry Ferenc* plébános címére küldendők. Gesztete, u. p. Rimasimonyi (Gömör m.). 740 1—1

Szepesi püspöki megye.

Pályázat hirdettek újterebesi (tribse) 1070 koronás kántortanítói állásra *szeptember 1-ig.* Bővebb fevilágosítás 23-ik számban. 713 2—2

Helivágásai (u. p. Nagyhársas, Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Fizetése 1000 kor. Tannyelv tót. Azonnal lehet jelentkezni. *Móys László* lelkész. 727 1—3

A novotyi (Árva m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *szeptember hó 5-ére* pályázat hirdettek. Javadalma: 1000 kor. Be nem számítható járandóságok 249 kor. 20 fillér. Kérvények novotyi róm. kath. iskolaszékre címezve *tót Vajtusek József* plébános úrhoz, mint kerületi tanfelügyelőhöz Zakameneklinbe küldendők. 753 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

A sárszentmiklósi róm. kath. hitközség a III-ik tanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése hitközségtől egy szobából álló lakás és 100 kor. lakbér pótlék, 100 kor., törzs fizetés havi előleges részletekben és 20 kor. kertilletmény. Államszegélyből 900 kor. Kötelessége a reá bizott növendékeket a törvény értelmében oktatni, a gyermeket a templomba vezetni s ott reájuk felügyelni, az ismétlő tankötelesséket tanítótársaival főlváltva tanítani, s a kántort betegség vagy akadályoztatás esetén díjtalanul helyettesíteni, miért is a kántorságban való jártasság megkivántatik. Személyes megjelenés előny. Pályázati határidő *augusztus 14.* Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

Az egyházmegyei tanító testület tagjának kell lennie. Az iskolaszékre címzett kérvények teljesen felszerelve (L. Kapitány Gyula plébános úrhoz Sárszentmiklósról (Fehér m.) küldendők. *Puck István* igazgató-tanító.

644 2—2

Szombathelyi egyházmegye.

Alsóór (Vas m.) róm. kath. magyar tannyelvű elemi népiskolánál a III. tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: a hitközségtől 100 korona, az államtól 200 kor., egy butorozott szoba, és 20 korona kertiletmény. Kötelessége: az I. és II. osztály tanítása, a gyermekeket vasár-, ünnep- és hétköznapokon a templomba kísérni s valamint ott, úgy vasárnap a templomba jövő gyermekekre az ismétlősök oktatása alatt felügyelni, a leánygyermekeket kézimunkára oktatni. Ezen állásra csakis okleveles tanítónők pályázhatnak. Választási határidő *augusztus 27.* A kérvények ngos *Palay József* tb. kanonok, esp.-pléb., iskolaszéki elnök úrhoz küldendők. Az állás szeptember 15-én elfoglalandó. *Az iskolaszék.*

699 2—2

A nagyfalvai (Szenigotthárd mellett) róm. kath. háromtanterős népiskolánál egyik tanítói állásra *augusztus 25-ére* pályázat hirdetik. Jövedelme: 800 kor. a hitközségtől és 200 kor. államségély, egy butorozott szoba ténnyel. Tannyelv magyar-német. Kötelessége egy osztályt vezetni, az ismétlősöket felváltva tanítani és a kántoriakban segédkezni. Pályázhatnak csakis okl. férfitanítók. Az állás szept. 1-én elfoglalandó. *Iskolaszéki elnök.*

718 1—1

A kispalínai (Zala m.) községi elemi népiskolai tanítói állásra 1907. XXVII. t.-c.-ben meghatározott javadalmával pályázatot hirdetnek. Tanítónők előnyben részesülnek. Választás *augusztus 21.* d. u. 3 órakor Kispalínán. Kérvények *Kovács János* Zorkóháza (posta Bántornya) közigazgató, iskolaszéki elnök címére küldendők.

723 1—1

Az özgödöri (Vas m.) fiókközseg róm. kath. tanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: két szobás lakás, konyha s gazdasági épületen kívül, 11½ mérő buza, 11½ mérő rozs, 8 öl (régii) fa házhoz szállítva, 11 hold szántó és legelő egy tagban, 4 hold 800 □ rét megmunkálva, 160 korona tandíj, egyéb 6 kor. Összesen 526 korona államségély 374 kor. Harangoztatás vagy megvaltása, 10 koronával. Kötelessége a díjlevélben. Kántori nincs, nőtanítók is pályázhatnak. A német vagy horvát nyelv ismerete szükséges. Kellően felszerelt folyamódványok *augusztus 20-ig* német-szentgróti plébániahivatalhoz küldendők. Az állás a tanév elején elfoglalandó.

722 1—1

A szabari róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Kétszobás lakás, gazdasági épület, kert. Tandíj címén államségélyképen 168 kor., hitközségtől készpénzben 1200 kor., 16 m. fa 80 kor. értékben, miből az iskola is fűtendő; stóla körülbelül 76 kor. 40 fillér. Kötelessége a díjlevélben van feltüntetve. Harangozásról gondoskodni tartozik. Tannyelv magyar-horvát. Választás *szept. 4-én* délután. Kérvények *Kalocsai Alajos* plébánoshoz Inczédre küldendők.

751 1—1

Váci egyházmegye.

Kiskunmajsja község közönsége pályázatot hirdet a kiskunmajsjai róm. kath. népiskolánál elhalálozás folytán megüresedett tanyai-tanítói állásra. A tanító jövedelme szabad lakás, előleges részletképen 1000 korona évi fizetés, 20 korona tisztogatósi atalány és ötödéves korpótlék; kötelessége a vegyes hat osztály és az ismétlősök tanítása. Pályázhatnak: róm. kath. okleveles tanítók és tanítónők. Pályázati határidő: *augusztus hó 29.* A később érkező pályázatok figyelembe nem vétetnek. Kérvények Kiskunmajsja község képviselőtestületéhez, címezve, a községi elöljáróságához küldendők. A választást a község képviselőtestülete 1910. évi augusztus 31-én tartandó közgyűlésében ejti meg. *Elöljáróság.*

750 1—2

A tóalmási (Pest m.) róm. kath. iskolánál szervezett VI. (férfi) tanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: készpénzben államségélyből és a hitközségtől évi 1000 kor. Lakbér 120 kor., kertiletmény 20 kor. Kötelessége az I., II. és III. vegyes osztatlan iskola vezetése. Kántori teendőkből jártasak előnyben részesülnek. Pályázatok *aug. 27-ig* *Garancsy Péter* plébánoshoz küldendők.

746 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A «Népnevelő» 31. számában hirdetett **iharkuti** tanítói választást a kir. tanfelügyelő e hó 22-ére halasztotta el. Bakonyjákó. *Mátzer Endre* pléb. 749 1—1

Padári (Zala m.) nagykapornaki plébániához tartozó fiókközsegben róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 1000 kor., lakás és kert, vagy pedig a mesteri ingatlan használata, kiegészítve a községtől 1000 koronára. Pályázati nap *aug. 21.*, a nagykapornaki iskolában délelőtt 11 órakor. *Szűts Mór* esperes-plébános.

742 1—1

Almásháza (Zala m.) nagykapornaki plébániához tartozó fiókközsegben róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 1000 korona, lakás és kert, vagy pedig a mesteri ingatlan használata, kiegészítve a községtől 1000 koronára. Pályázati nap *augusztus 21.*, a nagykapornaki iskolában délelőtt 11 órakor. Személyes megjelenés előny. *Szűts Mór* esperes-plébános.

741 1—1

Az öreglaki (Somogy m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: lakás természetben, mely áll három padlózott szoba, konyha és kamarából. Egy kat. hold, 635 □ öl beücsög, istálló, felszer és tyűk-állal. Az összes épületek, úgy az udvar kerítésének tennartása s tatarozása a községi pénztárt terhelik. Tandíj 274 kor. Szénapénz 12 kor. Lélekpenz 63 kor. Munkaváltság 52 kor. Borpénz 38 kor. 32 □ méter hasab tűzifa és meghozatala, ebből egy iskolaterem is fűtendő. Minden házaspártól egy negyed pozsonyi mérő tiszta rozs. (mintegy 35 mérő). Tizenkét kat. hold számtőrd. Egy kat. hold 1230 □ öl rét. Egy nyolcad közös legelő. Stóla mintegy 50 kor. Ferencz József-alapból 47 korona 50 fillér. Az esedékes korpótlék államségélyből. Kötelessége a számára kijelölt osztályt vezetni s az ismétlősöket felváltva tanítani, továbbá az összes kántoriakat végezni. A kérvények *augusztus hó 22-ig* beküldendők. Az állás szeptember 1-ére elfoglalandó. Énekpróba csak a választás napján, aug. hó 25-én lesz megengedve. *Milkovich László* pléb., iskolaszéki elnök. 738 1—1

Alulírott 1910—1911. tanévre nyolc havi időtartamra helyettest keres. Fizetése: butorozott szoba, teljes ellátás és havi készpénzfizetés megegyezés szerint. Állás 1910. okt. 1. elfoglalandó. Cím: *Grundmann János* Vitány, u. p. Mikóháza per S.-A.-Ujhely. 725 1—1

Orgonahangok 910 énekállamait megküldöm kívánatra népnél bevezetés esetén. Molnár József Kunszentmiklós. 764 2—5

Dieséretes működéssel okleveles tanító orgonán, jó hangja van, gazdaságát végzett, alkalmazást keres. Cím: *Róm. kath. tanító Eger, Fürdő-utca.* 760 1—1

Államségély

kéréshez nyomtatványok 1 kor. magyarzó füzet (VI. javított kiadás) 1 kor.; 80 drb nyugta 1 K.

LENGYEL BÉLA Farkasaszó (Szatmármegye).

630 1—5

STAMPAY ÉNEKEK ÉS IMÁK
bővített kiadása megjelent.

729 1—1

HARMONIUMOK.

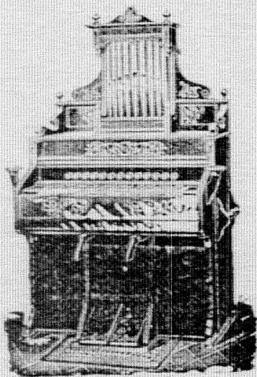
A gyönyörű hang, melyet a világnru és emsért legjobb gyartmányu amerikai rendszernek elmes szerkezete elovarásol, onmagának zeng dicséretet. **Pedálos harmoniumok** orgona méretekben. Ezen általánosn elismert remek műveket bocsát ki

STOWASSER JÁNOS csász. és királyi udvari szállító.

Első magy vill. erőre berend. hangszergyár
Budapest, II., Lánchid-utca 5. szám.

Gyár: Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós és fuvós hangszerek gyára

Továbbá ajánlja saját gyártmányban készült elismert kiváló minőségű összes furós, vonós és fuvós hangszereit. Saját találmányú (Rákóczi) Fúrógató: általánosn elismert legjobb, sóló hangszere általán konstruáltott. Iskolával 35 firtól felelé.

Hangfokozó gerenda, mely által bármely hegedű, gordonka beillesztése után sokkal jobb, erősebb és la- gyabb hangot nyer.

Biztos siker.

Tanéröknek kedvezmény.

Árjegyzék minden egyes hangszerről külön kívánatra bérmentve küldetik.

Vetítógépet az iskolának!

A Hollós-féle vetítő taneszközök műinté- zete kibocsájtotta II. számú diapositiv jegy- zékét az iskolának készülő képeiről.

A sorozatokhoz paedagogusok írják a «Szövegkönyveket». A vállalat paedagógiai irányítója Moussong Géza, fővárosi igazgató.

A körültekintő, szakszerű összeállítás dacára a Hollós-féle műintézet képei a legolcsóbbak, s mégis minden sorozathoz díjtalanul csatol- ják a megfelelő szövegkönyvet.

Az iskolai oktatás élénkítésére és értékének emelésére igen fontosak a vetített képek. Ol- csóságánál fogva minden iskola beszerezheti. Kezelése egyszerű.

A vetítógép ára 80—100 korona. A dia- pozitivok darabja 1 korona.

Tessék jegyzéket kérni a **HOLLÓS-** féle műintézettől, Budapest, VII., Lövölde-tér 7. szám

Mindennemű hangszert:

cimbalmot, hegedűt, fu- volát, grammophont, zongorát stb. csekély havi törlesztésre szállít

NOWOTNÝ J. Budapest, VI. kerület, Nagymező-utca 21. sz.

Kérjen hangszer-árjegyzéket.

41-11

Elismert elsőrangú műremékek csak a Zimmermann-féle harmoniumok!

Az előkelő valódi Zimmermann-féle

HARMONIUMOK

legelőnyösebbben beszerezhető közvetlen a monarchia vezér-képviselőtől

HÖRL NÁNDOR
Pozsony, Ferenciek-tere 4.

Főtiszt. papság és tanároknak kényelmes részletfizetés.

Harmonium-katalogus ingyen!

Üzletek: Lipsee, Szent-Pétervár, Moszkva, Riga és London.

NÉPISKOLAI GIMTÁBLÁK

45-60 cm. nagyságban, rendki- vül tartós, ömözött acélbádog- lemezből, fehérzománc alapfes- tessel, tekete nagybetűs felirattal, az itt látható mintarajz szerint színes magyar címmel ellátva darabonként 10 koronáért megrendelhető.

A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

könyvkiadóhivatala és könyvkereskedése rész- társ.
Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. sz.

Bármely más felirat jutányos áron megrendelhető.

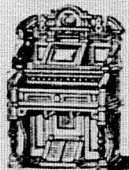
278

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekkel templomok, szemináriumok részére és mint gyakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.

Tanéröknek s lelkészeknek különös szá- zálékengedmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.

93